

WOJEWODA OPOLSKI

Opole, 21 kwietnia 2023 r.

ZPS.I.431.4.2023.DG

**Pan
Konrad Gęsiarz
Starosta Namysłowski
Plac Wolności 12a
46-100 Namysłów**

W y s t ą p i e n i e p o k o n t r o l n e

I. Nazwa i adres jednostki kontrolowanej

Powiat Namysłowski

Plac Wolności 12a, 46-100 Namysłów

Miejsce przeprowadzania czynności kontrolnych:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Namysłowie¹

II. Imię, nazwisko i stanowisko służbowe inspektorów

- **Daria Grabowska** – inspektor wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Zdrowia i Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu – kierująca zespołem inspektorów,
- **Joanna Antosz** – inspektor wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Zdrowia i Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu,
- **Anna Namysło** – starszy inspektor wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Zdrowia i Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu.

III. Termin kontroli

20 stycznia, 2, 6, 13, 15, 16 lutego, 7 marca 2023 r.

¹ ul. Bolesława Chrobrego 5, 47-100 Strzelce Opolskie

IV. Zakres kontroli

Realizacja zadań powiatu wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej² oraz zgodność zatrudnienia pracowników z wymaganymi kwalifikacjami.

V. Ocena skontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta

W wyniku kontroli **pozytywnie z nieprawidłowościami** ocenia się działalność powiatu namysłowskiego w kontrolowanym zakresie. Powyższa ocena wynika z ustaleń opisanych w części VI-VIII wystąpienia pokontrolnego.

Ustalenia kontroli

VI. Ocena realizacji zadań własnych powiatu wynikających z ustawy wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Stosownie do art. 182 ust. 1 ustawy zadania powiatu z zakresu pieczy zastępczej Starosta Namysłowski wykonuje za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Namysłowie. Zarządzeniem Starosty Namysłowskiego z 10.11.2011 r. Nr 47/11/2011 w sprawie wyznaczenia organizatora rodzinnej pieczy zastępczej wyznaczono Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Namysłowie organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie namysłowskim.

Uchwałą Nr XXI/179/2012 Rady Powiatu Namysłowskiego z dnia 26.09.2012 r. w sprawie nadania statutu Powiatowemu Centrum Pomocy Rodzinie w Namysłowie, wprowadzono Statut Centrum, który następnie zmieniono na podstawie:

- 1) Uchwały Nr XXXIV/227/2021 Rady Powiatu Namysłowskiego z dnia 24.11.2021 r. w sprawie utworzenia i nadania Statutu Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej Dom Dziecka „Szansa” w Namysłowie, zmiany Statutu Domu Dziecka w Namysłowie, oraz połączenia ich z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Namysłowie,
- 2) Uchwały Nr XL/277/2022 Rady Powiatu Namysłowskiego z dnia 29.06.2022 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie utworzenia i nadania Statutu Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej Dom Dziecka „Szansa” w Namysłowie, zmiany Statutu Domu Dziecka w Namysłowie, oraz połączenia ich z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Namysłowie.

Z obowiązującego statutu wynika, że Centrum realizuje określone ustawami zadania własne powiatu, zadania zlecone ustawowo, zadania określone uchwałami

² (Dz.U. z 2022 r. poz. 447 ze zm.); nazywana w dalszej części wystąpienia pokontrolnego: „ustawą”).

organów powiatu oraz wynikające z przepisów prawa z zakresu m. in. pieczy zastępczej.

Z aktualnie obowiązującego Statutu Centrum wynika, że w ramach Centrum funkcjonują placówki opiekuńczo-wychowawcze: „Dom Dziecka w Namysłowie” oraz „Dom Dziecka Szansa w Namysłowie (zał. 1).

Zgodnie z podjętą Uchwałą XXXIV/227/2021 Rady Powiatu Namysłowskiego z dnia 24.11.2021 r. w sprawie utworzenia i nadania Statutu Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej Dom Dziecka „Szansa” w Namysłowie, zmiany Statutu Domu Dziecka w Namysłowie, oraz połączenia ich z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Namysłowie, utworzono placówkę opiekuńczo-wychowawczą Dom Dziecka „Szansa” w Namysłowie z dniem wejścia w życie Uchwały tj. 1 kwietnia 2022 r.

Zezwolenie Wojewody na prowadzenie Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Dom Dziecka „Szansa” w Namysłowie została wydane w dniu 7.04.2022 r. oraz weszło w życie z dniem uprawomocnienia się tj. 21.04.2022 r., co wskazuje na funkcjonowanie placówki do 21 kwietnia bez zezwolenia Wojewody co jest niezgodne z art. 106 ust. 1 ustawy.

Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Centrum, przyjętym Uchwałą Nr 7/18/2015 Zarządu Powiatu Namysłowskiego z dnia 13.02.2015 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu Organizacyjnego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Namysłowie, zmienionego Uchwałą Nr 127/447/2022 z dnia 22.03.2022 r. oraz Uchwałą Nr 141/513/2022 z dnia 27.07.2022 r. (zał. 2), w Centrum funkcjonują komórki organizacyjne realizujące zadania z zakresu pieczy zastępczej, tj. Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Placówka opiekuńczo-wychowawcza- Dom Dziecka w Namysłowie z siedzibą przy ul. Kazimierza Pułaskiego 1 oraz Placówka opiekuńczo-wychowawcza – Dom dziecka „Szansa” w Namysłowie z siedzibą przy ul. Kazimierza Pułaskiego 3 B. w Centrum funkcjonuje Zespół ds. świadczeń, któremu również przypisano zadania w zakresie pieczy zastępczej dotyczące sporządzania umów, prowadzenia postępowań administracyjnych w zakresie świadczeń dla rodzin zastępczych.

Starosta Namysłowski na podstawie upoważnienia Nr OR.077.116.2021. z dnia 31.12.2021 r. obowiązującego do 08.06.2022 r. oraz upoważnienia nr OR.077.31.2022 z dnia 08.06.2022 r. upoważnił Pana Ryszarda Kalis – Dyrektora Centrum do:

- 1) wydawania decyzji m in. w zakresie obejmującym zadania z zakresu pieczy zastępczej należące do właściwości powiatu,
- 2) zawierania i rozwiązywania umów cywilnoprawnych z rodzinami zastępczymi oraz kandydatami do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka w sprawie powierzenia dziecka,
- 3) zawierania i rozwiązywania umów z osobami do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich,
- 4) zawierania i rozwiązywania umów cywilnoprawnych z rodzinami zastępczymi lub prowadzącym rodzinny dom dziecka w sprawie umieszczenia dziecka w rodzinie pomocowej, udzielania zgody osobie, które przysługuje wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, na kontynuowanie lub podjęcie dodatkowego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, prowadzenie rejestru danych o osobach:
 - a) zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
 - b) pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka.

Starosta Namysłowski upoważnił również na mocy upoważnienia nr OR.077.10.2019, a następnie upoważnienia nr OR.077.32.2022 Panią Joannę Ostrowską – Zastępcę Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Namysłowie do m.in. wydawania decyzji administracyjnych w zakresie obejmującym zadania z zakresu pieczy zastępczej należące do właściwości powiatu.

W celu dokonania oceny działań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej zapoznano się z losowo wybraną dokumentacją rodzin zastępczych, tj. 6 rodzin z listy osób i rodzin sprawujących pieczę zastępczą, w tym: 1 rodziną spokrewnioną, 3 rodzinami niezawodowymi, 2 rodzinami zawodowymi w tym 1 pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego.

Analizie poddano rejestr danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz danych o osobach pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinne domy dziecka, o którym była mowa w art. 46 ust. 1 ustawy.

Dane z rejestru były przekazywane do właściwego sądu na podstawie art. 46 ust. 4 ustawy.

Z analizy dokumentacji wynika, że w rodzinach zastępczych zawodowych i niezawodowych przebywa od 1 do 5 dzieci lub osób pełnoletnich przebywających w pieczy zastępczej na podstawie art. 37 ust. 2 ustawy. Przekroczenie limitu dzieci w rodzinach wynikało z konieczności przyjęcia rodzeństwa co jest zgodne z art. 53 ust. 2 ustawy.

W rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego pobyt trwał: nie dłużej niż 4 miesiące, w przypadku 4 dzieci, w pozostałych 7 przypadkach pobyt został przedłużony do 8 miesięcy lub do zakończenia postępowania sądowego w sprawie o uregulowania sytuacji prawnej dziecka, umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej oraz przysposobienie dziecka, co jest zgodne z art. 58 ust. 4 ustawy.

1. Tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka oraz realizacja 3-letniego programu rozwoju pieczy zastępczej

Stosownie do zapisu art. 180 pkt 1 ustawy powiat opracował 3-letni Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Namysłowskim na lata 2021-2023, który stanowi załącznik do Uchwały Nr XXIV/187/2021 Rady Powiatu Namysłowskiego z dnia 12.02.2021 r. w sprawie „Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Namysłowskim na lata 2021-2023”(zał. 3).

Konstrukcja Programu nie budzi zastrzeżeń. Program uwzględnia dane statystyczne dotyczące rodzin zastępczych oraz dzieci przebywających zarówno w rodzinnej jak i instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie powiatu, analizę przyczyn umieszczeń oraz opuszczania przez dzieci pieczy zastępczej, informacje dotyczącą dzieci z powiatu umieszczanych poza terenem powiatu namysłowskiego.

Program zakłada cele takie jak: zapewnienie stabilnego środowiska wychowawczego dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej, powrót dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej do rodziny biologicznej lub gdy jest to niemożliwe dążenie do przysposobienia dziecka, nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnych domów dziecka, zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym pieczę zastępczą, pomoc dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej oraz pełnoletnim wychowankom w przygotowaniu do samodzielnego życia.

W Programie zawarto również charakterystykę działań realizowanych w powiecie mających na celu m. in. : pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych zawodowych oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, podnoszenie kwalifikacji rodzin zastępczych, zapewnienie pomocy i wsparcia rodzinnym formom pieczy zastępczej, poszukiwanie rodzin przysposabiających dla dzieci z uregulowaną sytuacją prawną, zapewnienia dzieciom pieczy zastępczej, organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym, współpracę z innymi instytucjami na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej.

Adresatami programu są: rodzinne formy pieczy zastępczej, dzieci umieszczone w pieczy zastępczej, rodzice biologiczni dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

Jako realizatorów programu wskazuje się: Starostwo Powiatowe w Namysłowie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Namysłowie – Organizator rodzinnej pieczy zastępczej, Dom Dziecka w Namysłowie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Namysłowie, Powiatowy Urząd Pracy w Namysłowie, ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu namysłowskiego, policja, sąd, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe działające na rzecz rodziny, placówki medyczne. Koordynatorem programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Namysłowie.

W Programie wskazano źródła finansowania, a także przewidywane efekty realizacji Programu oraz sposób monitorowania przebiegu jego realizacji.

Zgodnie z treścią art. 180 ust. 1 ustawy opracowany Program uwzględnia coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Centrum prowadzi kampanię informacyjną mającą na celu rozpowszechnianie informacji o możliwości ubiegania się o pełnienie funkcji rodziny zastępczej.

Na stronie internetowej Centrum znajduje się informacja zachęcająca do rozważenia możliwości pełnienia funkcji rodzica zastępczego oraz wyjaśniająca cel i zadanie rodzicielstwa zastępczego, wraz z praktycznymi wskazówkami jakie działania należy podjąć żeby zostać rodziną zastępczą oraz niezbędnymi formularzami do wypełnienia przez osobę zainteresowaną.

Kampania promująca rodzicielstwo zastępcze prowadzona jest także w mediach lokalnych, m.in. w gazecie „Nasz Powiat Namysłowski” oraz na portalu społecznościowym Facebook.

Przy głównym rondzie w Namysłowie, niedaleko siedziby Centrum zamieszczony został baner zachęcający do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

W ramach promocji rodzicielstwa zastępczego w powiecie organizuje się pikniki z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego, imprezy promujące rodzicielstwo zastępcze podczas których rozdawane są gadżety z logo Centrum takie jak: koszulki, teczki konferencyjne, długopisy.

2. Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych

Według stanu na dzień kontroli w powiecie namysłowskim działały: 22 rodziny zastępcze spokrewnione, 14 rodziny zastępcze niezawodowe, 3 rodziny zastępcze zawodowe w tym 1 pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego.

W rodzinach zastępczych przebywało w tym czasie 60 dzieci i osób pełnoletnich, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej.

Z prowadzonej dokumentacji wynika, że objęcie dziecka jedną z form pieczy zastępczej następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletności. W przypadku rodziny w której przebywała osoba pełnoletnia, ustalono, że zgodnie z art. 37 ust. 2 pkt 1 lit. c ustawy, osoba ta przebywa w dotychczasowej rodzinie zastępczej, za zgodą rodziny zastępczej, nie dłużej niż do osiągnięcia 25. roku życia i uczy się w uczelni.

W powiecie namysłowskim funkcjonują 2 placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego: Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Dom Dziecka „Szansa” w Namysłowie z 12 miejscami oraz Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Namysłowie z 14 miejscami. Na dzień kontroli w placówkach przebywała maksymalna liczby dzieci.

Rodziny zastępcze prowadzone przez powiat namysłowski funkcjonują na terenie własnego powiatu.

Centrum poszukiwało miejsca w rodzinnej pieczy zastępczej poza terenem powiatu, zwracając się z prośbą do innych powiatów województwa opolskiego z zapytaniem o możliwość umieszczenia dzieci, a także do powiatów spoza województwa opolskiego co potwierdzały zapytania mailowe wysyłane przez pracowników do powiatów na terenie kraju.

Z przedstawionej dokumentacji wynika, że na dzień 31.12.2022 r. poza terenem powiatu namysłowskiego przebywało 13 dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej oraz 4 dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

W przypadku dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów, zostały zawarte porozumienia w sprawie umieszczenia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków na opiekę i wychowanie.

Z dokumentacji wynika, że powiat namysłowski organizuje transport niezbędny w przypadku konieczności dowiezienia dziecka do pieczy zastępczej poprzez wynajmowanie samochodu będącego w posiadaniu domu pomocy społecznej i zobowiązuje się do finansowania poniesionych z tego tytułu kosztów, co jest zgodne z art. 181 pkt 2a lit. a ustawy. Ustalono, że w okresie kontrolnym nie było potrzeby zorganizowania ww. transportu.

3. Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia oraz udzielanie świadczeń

W Centrum udziela się wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą. W aktach wychowanków znajdowały się indywidualne programy usamodzielniania opracowane przez osobę usamodzielnianą wspólnie z opiekunem usamodzielniania, oraz zatwierdzone przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

Zgodnie z art. 145 ust. 3 ustawy osoby usamodzielniane wskazywały osobę do pełnienia funkcji opiekuna usamodzielniania, podając jej imię, nazwisko, stopień pokrewieństwa oraz przedstawiając pisemną zgodę tej osoby. Kandydat na opiekuna usamodzielniania następnie akceptowany był przez dyrektora Centrum właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

Indywidualne programy usamodzielniania zawierały podstawowe dane osoby, informacje dotyczące powiatu właściwego względem położenia placówki lub zamieszkania rodziny zastępczej wychowanka, powiatu z którego przybył przed umieszczeniem w pieczy zastępczej oraz powiatu na terenie którego zamierza się osiedlić po opuszczeniu pieczy zastępczej. Ponadto Program zawiera informacje

dot.: ukończonych szkół, posiadanych kwalifikacji, sytuacji zdrowotnej, danych placówki i rodziny zastępczej w której osoba przebywała, zakresu pomocy oferowanej ze strony placówki lub rodziny zastępczej, rodziny naturalnej, charakterystykę środowiska w którym usamodzielnia się wychowanek, a także informacje dot. sposobu realizacji potrzeb takich jak: zapewnienie odpowiednich warunków mieszkaniowych, kontynuacji nauki, sposobu wykorzystania świadczeń na usamodzielnienie. Program określa harmonogram zadań do realizacji ze wskazaniem dat i osób oraz instytucji wspierających oraz propozycje opiekuna wychowanka dot. usamodzielnienia.

W przypadku zmiany sytuacji życiowej dokonywano aktualizacji indywidualnego programu usamodzielniania. Po zakończeniu realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia dokonywano oceny końcowej procesu usamodzielnienia stosownie do art. 145 ust. 7 ustawy.

W okresie objętym kontrolą, usamodzielniający się wychowankowie z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych otrzymali pomoc na:

- 1) kontynuowanie nauki – 10 wychowanków,
- 2) usamodzielnienie – 7 wychowanków,
- 3) zagospodarowanie – 1 wychowanek.

Kontroli poddano losowo wybraną dokumentację:

- 1) 5 wychowanków, którym przyznano pomoc na kontynuowanie nauki,
- 2) 4 wychowanków, którym przyznano pomoc na usamodzielnienie,
- 3) 1 wychowanka, któremu przyznano pomoc na zagospodarowanie.

Ustalono, że stosownie do art. 141 ust. 1 ustawy, pomoc na kontynuowanie nauki usamodzielnienie i zagospodarowanie przyznawana była osobom opuszczającym rodzinę zastępczą lub placówkę opiekuńczo-wychowawczą po osiągnięciu pełnoletności. W każdym przypadku umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu.

Powyższe formy pomocy przyznane zostały osobom usamodzielnianym, których okres pobytu w pieczy wynosił co najmniej:

- 1) 3 lata – w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną,
- 2) rok – w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową i placówkę opiekuńczo – wychowawczą.

Spośród wylosowanych do kontroli wychowanków, pomoc na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie oraz na zagospodarowanie przyznana została 3 wychowankom przebywającym w placówce opiekuńczo-wychowawczej powyżej roku oraz 3 wychowankom przebywającym w rodzinie zastępczej spokrewnionej powyżej 3 lat, co jest zgodne z art. 141 ust. 1 ustawy.

Pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie przyznawana była w każdym przypadku na wniosek osoby usamodzielnianej.

Decyzje o przyznaniu pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki wydawane były w oparciu o zgromadzoną dokumentację, zawierającą m.in.: zaświadczenia ze szkół potwierdzające fakt kontynuowania nauki, rodzaj pieczy zastępczej, fakt umieszczenia w pieczy zastępczej.

Stosownie do art. 146 ust. 2 ustawy osobie usamodzielnianej przyznawano pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki w wysokości, która zgodnie z obwieszczeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 28.02.2022 r. w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka oraz wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej (M.P. z 2022 r. poz. 292), podlegała waloryzacji i na dzień kontroli wynosiła 595,00 zł.

W okresie objętym kontrolą ww. pomoc do dnia 31.05.2022 r. przyznawana była w wysokości 566,00 zł, zgodnie z obowiązującym w tym czasie Obwieszczeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 10.03.2021 r. w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka oraz wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej (M.P. z 2021 r. poz. 282),

Z treści decyzji przyznających pomoc wynika, że wychowankowie zostali zobowiązani do przedłożenia na początku każdego semestru szkolnego lub akademickiego, zaświadczenia o kontynuowaniu nauki oraz realizacji zobowiązań zawartych w Indywidualnym Planie Usamodzielnienia, pod rygorem zaprzestania wypłacania środków.

Stwierdzono, że w podstawie prawnej decyzji przyznającej świadczenie na kontynuowanie nauki przytoczono art. 146 ustawy, bez wskazania konkretnego punktu wskazującego na formę kontynuowania nauki przez wychowanka.

W orzecznictwie sądowo administracyjnym wskazuje się, że podstawa prawna decyzji administracyjnej musi być powołana dokładnie, tj. ze wskazaniem mających zastosowanie w sprawie przepisów zarówno prawa formalnego, jak i materialnego oraz z powołaniem źródeł jego publikacji. Jeżeli przepis, który stanowi podstawę prawną decyzji jest podzielony na wewnętrzne jednostki redakcyjne (ustępy, punkty lub paragrafy lub innego rodzaju jednostki redakcyjne), to konieczne jest wskazanie w decyzji odpowiedniej jednostki redakcyjnej tego przepisu. Nie jest wymagane przez komentowany przepis przytoczenie w decyzji wszystkich przepisów prawa materialnego stanowiących podstawę do wydania decyzji. Te przepisy, których zastosowanie jest oczywiste i bezsporne, nie wymagają przytoczenia. Wydanie decyzji administracyjnej bez wskazania podstawy prawnej jej wydania nie może być utożsamiane z wydaniem decyzji bez podstawy prawnej. Wydanie aktu administracyjnego bez podstawy prawnej nie zachodzi bowiem, gdy w decyzji nie powołano podstawy prawnej albo powołano ją błędnie, gdyż istotne jest rzeczywiste istnienie tej podstawy. Powyższe stanowi naruszenie art. 6, 8 § 1, 9 oraz 107 § 1 pkt 4 k.p.a.

Pomoc przyznawano na czas nauki, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 25. roku życia, a w przypadku, gdy uprawnienia do pomocy nie obejmowały pełnego miesiąca kalendarzowego, pomoc przyznawana była w wysokości proporcjonalnej do liczby dni w danym miesiącu kalendarzowym, w których dana pomoc przysługiwała. Zgodnie z art. 146 ust. 4 ustawy pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki była przyznawana na czas trwania roku szkolnego.

W decyzjach informowano stronę, że osoby otrzymujące świadczenia, o których mowa w ustawie, zgodnie z art. 144 ustawy są zobowiązane niezwłocznie poinformować Centrum o każdej zmianie ich sytuacji osobistej, dochodowej i majątkowej, która ma wpływ na prawo do tych świadczeń.

Kwoty wypłaconych świadczeń z tytułu pomocy na usamodzielnienie są zgodne z art. 149 ust. 1 ustawy oraz obowiązującym w dniu składania wniosków przez wychowanków obwieszczeniem w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka oraz wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej.

Świadczenie na usamodzielnienie w 1 przypadku wypłacone zostało gdy osoba usamodzielniana otrzymywała pomoc na kontynuowanie nauki. W ww. przypadku

uzasadnieniem do przyznania pomocy na usamodzielnienie była konieczność wyposażenia mieszkania w którym wychowanka zamieszkała po opuszczeniu placówki w związku z czym w ww. sytuacji ma zastosowanie art. 149 ust. 3 ustawy. W pozostałych przypadkach pomoc przyznawano po zakończeniu otrzymywania pomocy na kontynuowanie nauki. Wysokość kwoty pomocy jest zgodna z zapisem art. 149 ust. 1 ustawy oraz obowiązującym na dzień złożenia wniosku obwieszczeniem i wyniosła:

- 1) 7.839,00 zł oraz 7.458,00 zł w przypadku osób przebywających w placówce opiekuńczo-wychowawczej powyżej 3 lat;
- 2) 3.730,00 zł oraz 3.921,00 zł w przypadku osób przebywających w spokrewnionej rodzinie zastępczej powyżej 3 lat.

Stosownie do art. 149 ust. 2 ustawy pomoc na usamodzielnienie została przyznana wychowankom, nie później niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 26. roku życia oraz zgodnie z ustaleniami zawartymi w indywidualnym programie usamodzielniania – jednorazowo.

Z analizy zgromadzonej dokumentacji wynika, że wychowankowie przeznaczali pomoc na usamodzielnienie na: poprawę warunków mieszkaniowych tj. zakup sprzętu AGD, RTV, artykułów niezbędnych do wyposażenia mieszkania, produktów niezbędnych do przeprowadzenia remontu mieszkania.

Zgodnie z art. 150 ust. 1 ustawy pomoc na zagospodarowanie wypłacana była jednorazowo, nie później niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 26. roku życia.

Z otrzymanej pomocy każdy wychowanek był zobowiązany rozliczyć się za pomocą faktur lub rachunków w wyznaczonym terminie, o czym był pouczany w decyzji przyznającej świadczenie.

W jednym skontrolowanym przypadku, kwota pomocy na zagospodarowanie była przyznana wychowance placówki opiekuńczo-wychowawczej, w której przebywała co najmniej rok, w wysokości 1.782,00 zł i była zgodna z art. 150 ust. 1 ustawy oraz aktualnym obwieszczeniem w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka oraz wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej, tj. nie mniejsza niż 1.782,00 zł.

We wniosku wychowanek informował na jaki cel zamierza przeznaczyć pomoc o którą się ubiega. Pomoc na zagospodarowanie została wypłacona wychowankowi w związku z koniecznością poprawy warunków mieszkaniowych tj. zakup materiałów

remontowych, wyposażenie mieszkania oraz opłacenie usług elektrycznych. Osoba została w decyzji zobowiązana do rozliczenia się z pomocy wobec czego przedłożyła faktury z zakupionych rzeczy.

Każdorazowo w przypadku pomocy na kontynuowanie nauki oraz usamodzielnienie pomoc wypłacana była na wniosek wychowanka, złożony w powiecie właściwym do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy, oraz w powiecie właściwym ze względu na miejsce osiedlenia się osoby usamodzielnianej w przypadku pomocy na zagospodarowanie co jest zgodne z art. 143 ust. 1-3 ustawy.

Wychowankowie byli zobowiązani do rozliczenia pomocy na usamodzielnienie oraz zagospodarowanie poprzez przedstawienie rachunków, paragonów oraz innych dokumentów stwierdzających wydatkowanie środków wraz z określeniem terminu ich dostarczenia, o czym byli informowani w decyzji przyznającej pomoc.

Analiza przedstawionej dokumentacji wskazuje, że w każdym przypadku pomoc na usamodzielnienie i zagospodarowanie przyznana została osobie usamodzielnianej, której dochód nie przekraczał 1.200,00 zł. co jest zgodne z art. 142 ust. 1 ustawy.

Ustalając dochody osób usamodzielnianych, zgodnie z art. 142 ust. 4 ustawy, uwzględniano dochody, o których mowa w ustawie o świadczeniach rodzinnych uzyskane w miesiącu poprzedzającym miesiąc złożenia wniosku.

Podczas kontroli ustalono, że pomoc na zagospodarowanie i usamodzielnienie wypłacana była zgodnie z art. 149 ust. 2 i art. 150 ust. 1 ustawy tj. jednorazowo, nie później niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 26. roku życia.

W ramach udzielanego usamodzielniającym się wychowankom wsparcia, w Centrum jest możliwość skorzystania z usług psychologa i prawnika. Wsparcie udzielane wychowankom polega również na poradnictwie zawodowym, wskazywaniu możliwości podnoszenia przez nich kwalifikacji zawodowych. Pracownicy Centrum informują wychowanków o możliwości złożenia wniosku o przydział mieszkania z zasobów gminy, możliwości skorzystania z pomocy finansowej ośrodków pomocy społecznej. Ponadto motywują wychowanków do podjęcia zatrudnienia oraz pomagają w wyborze szkoły. Ponadto pracownicy Centrum, współpracowali z Opolskim Centrum Demokracji Lokalnej w Opolu, w wyniku czego zorganizowano

obóz językowy dla 1 wychowanka, oraz udzielono doradztwa zawodowego dla 1 wychowanka.

Na terenie powiatu namysłowskiego nie funkcjonują mieszkania chronione przeznaczone dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej.

Z informacji powziętych od Dyrektora Centrum wynika, że Gmina Namysłów podjęła Uchwałę, która daje możliwość pierwszeństwa pełnoletnim wychowankom opuszczających rodziną i instytucjonalną pieczę zastępczą w otrzymaniu mieszkania z zasobów gminy.

Decyzje wydawane w Centrum w zakresie udzielania pomocy na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz zagospodarowanie posiadały elementy, o których mowa w art. 107 § 1 k.p.a.

Uzasadnienia decyzji konstruowano zgodnie ze wskazaniem określonymi w art. 107 § 3 k.p.a.

4. Prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym

W powiecie namysłowskim funkcjonują 2 placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego: Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Dom Dziecka „Szansa” w Namysłowie z 12 miejscami oraz Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Namysłowie z 14 miejscami.

Placówki funkcjonują zgodnie z zezwoleniem Wojewody opolskiego nr: PS.I.9423.2.4.2022.JA z dnia 7.04.2022 r. oraz nr 3/2010 z dnia 6.10.2010 r. zmienionego decyzją nr PS.I.9423.2.5.2022.JA z dnia 7.04.2022 r.

W powiecie nie funkcjonują placówki wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym.

5. Finansowanie świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu

Powiat namysłowski ponosił wydatki na dzieci umieszczone na terenie powiatu namysłowskiego oraz na terenie innych powiatów z tytułu umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, tj. ponosił wydatki na dzieci przebywające w rodzinnych oraz instytucjonalnych formach pieczy zastępczej na terenie powiatu namysłowskiego,

a także ponosił wydatki na dzieci przebywające w rodzinnych oraz instytucjonalnych formach pieczy zastępczej poza powiatem namysłowskim.

Z kontrolowanej dokumentacji wynika, że rodzinom zastępczym na każde umieszczone dziecko, przyznawano świadczenie na pokrycie kosztów jego utrzymania.

Wysokość świadczeń ustalana była zgodnie z art. 80 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy oraz waloryzowana stosownie do obwieszczeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 28.02.2022 r. w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka oraz wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej, na dzień kontroli wynosiła:

- 1) 785,00 zł - w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej;
- 2) 1.189,00 zł – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej, niezawodowej i rodzinnym domu dziecka.

Zgodnie z art. 85 ust. 1 ustawy rodzina zastępcza zawodowa oraz rodzinny dom dziecka otrzymuje wynagrodzenie w wysokości nie niższej niż 2.000,00 zł.

W powiecie namysłowskim podjęto Uchwałę nr XXVIII/196/2016 z dnia 28 grudnia 2016 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych, w tym pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, świadczących w powiecie namysłowskim opiekę i wychowanie dzieciom przebywającym w rodzinnej pieczy zastępczej.

Zgodnie z ww. dokumentem wynagrodzenie jest podwyższane w zależności od stażu pełnienia funkcji rodziny zastępczej, w przedziale: do 3 lat, od 3 do 5 i powyżej 5 lat, natomiast w przypadku rodziny zastępczej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego w przedziale: do 7 lat, od 7 do 10 lat, powyżej 10 lat. W przypadku przebywania w rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego, przez okres dłuższy niż 10 dni w miesiącu kalendarzowym więcej niż 3 dzieci lub co najmniej jedno dziecko, o którym mowa w art. 81 ustawy, rodzina otrzymuje dodatek w wys. 20% otrzymywanego wynagrodzenia.

Na podstawie art. 81 ust. 1 ustawy powiat namysłowski przyznaje dodatek rodzinie zastępczej na dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności w nie niższy niż kwota 200,00 zł miesięcznie na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka.

Z wylosowanych do kontroli rodzin, w okresie objętym kontrolą, w żadnej z nich nie przebywało dziecko lub osoba spełniająca ww. warunki do otrzymania dodatku o którym mowa w art. 81 ustawy.

Z informacji przekazanych przez Dyrektora Centrum wynika, że w tym czasie rodzinom przysługiwał dodatek na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej z tytułu niepełnosprawności 3 dzieci przebywających w pieczy oraz 2 pełnoletnich wychowanków przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej na zasadach określonych w art. 37 ust. 2 ustawy, co jest zgodne z art. 82 ust. 1 ustawy.

Wysokość dodatku o którym mowa w art. 81 ust. 1 ustawy została uregulowana Uchwałą Nr XXVIII/197/2016 Rady Powiatu Namysłowskiego z dnia 28 grudnia 2016 r. w sprawie określenia wysokości dodatku dla rodzin zastępczych na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, co daje możliwość uzyskania dodatku do kwoty 700 zł miesięcznie w przypadku gdy spełnione są jednocześnie następujące warunki:

- 1) występuje niepełnosprawność sprzężona;
- 2) zachodzi konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

W okresie objętym kontrolą Centrum przyznawało rodzinom zastępczym świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka, o którym mowa w art. 83 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy.

W okresie objętym kontrolą z ww. świadczenia skorzystało 8 rodzin zastępczych.

W okresie kontrolnym ze świadczenia skorzystało razem 7 rodzin (3 rodziny niezawodowe, 2 rodziny zawodowe, 2 rodziny spokrewnione) z tytułu przyjęcia 9 dzieci do pieczy zastępczej.

Zgodnie z Uchwałą Nr 40/180/2012 Zarządu Powiatu Namysłowskiego z dnia 15 lutego 2012 r. w sprawie określenia zasad przyznania rodzinie zastępczej jednorazowego świadczenia pieniężnego na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego do rodziny dziecka, świadczenie

wypłacane było do wys. 1.500,00 zł, jednorazowo, na potrzeby zakupu rzeczy ujętych w katalogu, na które może być świadczenie przyznane.

Świadczenie zostało przyznane rodzinom zastępczym zawodowym, w związku z koniecznością zakupu: wózka dziecięcego, fotelika samochodowego, monitora oddechu, niani elektronicznej, akcesoriów dziecięcych, nosidełka turystycznego, mebli, krzeselka do karmienia, pościeli, odzieży dziecięcej.

Pomoc przyznano jednorazowo w kwotach: 1.500,00 zł (dla 6 dzieci), 1.000,00 zł (dla 1 dziecka), 749,00 zł (dla 1 dziecka), 409,00 zł (dla 1 dziecka), w zależności od potrzeb rodziny przyjmującej dziecko.

Każdorazowo potrzeba przyznania świadczenia była opiniowana przez koordynatora w celu stwierdzenia zasadności przyznania ww. pomocy. Rodzina zastępcza rozliczała się z wydatkowanej pomocy za pomocą faktur, dodatkowo koordynator stwierdzał podczas wizyty w miejscu zamieszkania rodziny, fakt dokonania zakupu, zgodnie z ww. Uchwałą.

W okresie objętym kontrolą Centrum przyznało 2 rodzinom zastępczym spokrewnionym świadczenie, o którym mowa w art. 83 ust. 1 pkt 1 ustawy w formie dofinansowania do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka w wys. 400,00 zł i 300,00 zł na dziecko. Zasady przyznawania dofinansowania do wypoczynku dla dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej zostały wprowadzone Uchwałą Nr 52/212/2016 Zarządu Powiatu Namysłowskiego z dnia 13.06.2016 r. określając maksymalną liczbę świadczeń w roku na dziecko, nie więcej niż raz w roku oraz uzależniając kwotę dofinansowania od dochodu na osobę w rodzinie oraz rodzaju rodziny zastępczej, a także sposób rozliczenia się przez rodzinę z wydatkowania pomocy.

W każdym przypadku rodzina została zobowiązana do rozliczenia ww. pomocy w terminie do 30 dni od zakończenia wypoczynku, poprzez przedłożenie do Centrum odpowiednich faktur, rachunków lub innych dokumentów potwierdzających poniesione koszty wypoczynku dziecka, oraz dostarczenie sprawozdania z wypoczynku dziecka zawierające m. in. termin pobytu, koszty związane z wypoczynkiem, itd.

Z informacji Dyrektora Centrum wynika, że w okresie objętym kontrolą żadna z rodzin nie wystąpiła z wnioskiem o przyznanie świadczenia na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki, o którym mowa w art. 83 ust. 1 pkt 2 lit. b ustawy.

Powiat namysłowski przyznawał rodzinie zastępczej zawodowej, w której przebywało powyżej 3 dzieci, środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego zgodnie z art. 83 ust. 3a ustawy. W okresie objętym kontrolą tylko 1 rodzina zwróciła się z wnioskiem o przyznanie świadczenia.

Zasady przyznawania ww. środków określa Uchwała Nr 10/39/2015 Zarządu Powiatu Namysłowskiego z dnia 16 marca 2015 r. w sprawie przyznawania rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym środków finansowych na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego.

Zgodnie z ww. uchwałą w powiecie przyznaje się ww. środki rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym, w których umieszczono powyżej 3 dzieci, w tym osób, o których mowa w art. 37 ust. 2 ustawy. Dofinansowanie przysługuje rodzinom z tytułu poniesionych kosztów o których mowa w art. 83 ust. 2 ustawy.

Pomoc przyznawana jest na 6 miesięcy, zgodnie z wyliczoną średnią miesięczną kwotą środków finansowych przeznaczonych na utrzymanie lokalu.

W dokumentacji rodziny zastępczej znajdują się wnioski rodziny wraz z wypisanymi rodzajami kosztów oraz kwotą poniesioną przez rodzinę zastępczą, a także dokumentacją potwierdzającą zasadność przyznania środków, tj. faktury, rachunki dotyczące poniesionych kosztów.

Wnioski składane były przez rodzinę 2 razy w roku.

Każdorazowo koordynator stwierdzał zasadność przyznania ww. pomocy, a rodzina zastępcza była zobowiązana do przedłożenia wystawionych dowodów zakupu materiałów i usług potwierdzających poniesione koszty utrzymania domu jednorodzinnego.

Wyliczeń kwoty wydatków dokonywano z uwzględnieniem art. 84 pkt 1 ustawy tj. poprzez podzielenie łącznej kwoty kosztów przez liczbę osób zamieszkujących w tym lokalu lub domu jednorodzinnym i pomnożenie przez liczbę dzieci i osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej umieszczonych w rodzinnym domu dziecka wraz z prowadzącym rodzinny dom dziecka.

Starosta Namysłowski ustala opłatę za pobyt dziecka w pieczy zastępczej o której mowa w art. 193 ust. 1 ustawy.

Z dokumentacji rodzin zastępczych wylosowanych do kontroli wynika, że w okresie kontrolnym Centrum prowadziło postępowania dot. ustalenia odpłatności za pobyt dziecka w pieczy zastępczej wobec rodziców biologicznych 6 dzieci.

Warunki umorzenia w całości lub w części, łącznie z odsetkami, odroczenia terminu płatności, rozłożenia na raty lub odstępowania od ustalania opłaty ponoszonej przez rodziców biologicznych miesięcznie za pobyt dziecka w pieczy zastępczej, zostały określone w Uchwale nr IX/69/2015 Rady Powiatu Namysłowskiego z dnia 23 września 2015 r.

Zgodnie z Uchwałą Dyrektor Centrum w przypadku 3 dzieci odstąpił od ustalenia odpłatności za pobyt dziecka w pieczy zastępczej po uprzednio zweryfikowaniu sytuacji rodziców którzy wykazali: brak dochodu, dochód nie przekraczający kryterium dochodowe określone w ww. uchwale lub płacili alimenty na dziecko przebywające w pieczy zastępczej.

W pozostałych przypadkach sytuacja rodziców nie została ustalona pomimo wystosowanych zawiadomień z prośbą o stawienie się w Centrum, w celu ustalenia sytuacji rodziców, postępowania nie zostały jeszcze zakończone.

Zgodnie z art. 194 ust. 1 ustawy opłata ustalana jest w drodze decyzji administracyjnej przez starostę właściwego ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem w pieczy zastępczej. Z treści uzasadnienia decyzji wynika, jaka jest sytuacja socjalno-bytowa rodzica oraz jaki osiąga dochód, a także jaki jest powiat właściwy do ponoszenia odpłatności za pobyt dziecka w pieczy zastępczej. Ponadto w decyzjach informowano stronę na jakiej podstawie wszczęto postępowanie w sprawie odpłatności rodzica biologicznego.

Osoby wobec których odstępowano od ustalenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej przedkładały dokumentację wskazującą na swoją trudną sytuację tj. choroba, bezrobocie, uzależnienie od alkoholu, brak źródeł dochodu.

Decyzje wydawane w Centrum posiadały wszystkie składniki, o których mowa w art. 107 § 1 k.p.a.

Uzasadnienia decyzji konstruowano zgodnie ze wskazaniami określonymi w art. 107 § 3 k.p.a.

6. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3 ustawy

Sprawozdanie rzeczowo-finansowe za I i II półrocze 2022 r. z wykonywania przez powiat zadań innych niż realizacja dodatku wychowawczego, zostało sporządzone przez powiat namysłowski w Centralnej Aplikacji Statystycznej i przekazane Wojewodzie Opolskiemu w terminie określonym w § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18.06.2019 r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz. U. z 2019 r., poz. 1195).

7. Przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji o zaległościach z tytułu nieponoszenia miesięcznej opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej, za okres dłuższy niż 12 miesięcy

W okresie objętym kontrolą powiat namysłowski nie przekazywał do biura informacji gospodarczej, informacji o powstaniu zaległości z tytułu nieponoszenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej, o którym mowa w art. 180 pkt 15 ustawy, z uwagi na brak zaległości z tytułu nieponoszenia przez rodziców opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej za okres dłuższy niż 12 miesięcy.

VII. Ocena realizacji zadań zleconych powiatowi, wynikających z ustawy wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

1. Finansowanie pobytu w pieczy zastępczej osób, o których mowa w art. 5 ust. 3 ustawy

Do dnia kontroli w powiecie namysłowskim nie wystąpiła konieczność finansowania pobytu w pieczy zastępczej małoletnich cudzoziemców mających miejsce zamieszkania w Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej lub uzyskania w Rzeczypospolitej Polskiej statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej. W okresie objętym kontrolą powiat nie poniósł kosztów, o których mowa w art. 181 pkt 2a ustawy, z uwagi na brak małoletnich cudzoziemców umieszczonych w pieczy zastępczej w powiecie namysłowskim.

VIII. Ocena realizacji zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej

1. Prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, o której mowa w art. 42 ust. 7 ustawy dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka

Centrum prowadzi nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, poprzez działania informacyjne mające na celu dotarcie do różnych grup społecznych.

Rodziny zastępcze zawodowe i niezawodowe posiadały świadectwa ukończenia szkolenia dla kandydatów zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

W okresie objętym kontrolą Centrum nie prowadziło szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Kandydaci na rodziców zastępczych kierowani byli do ośrodka adopcyjnego przy ROPS w Opolu lub Katolickiego Ośrodka Adopcyjnego.

Pracownicy prowadzą procedurę kwalifikowania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

W okresie objętym kontrolą powstało 10 rodzin zastępczych, w tym 7 spokrewnionych i 3 niezawodowe. W tym czasie żadna z rodzin nie została przekształcona z rodziny niezawodowej w zawodową lub w rodzinny dom dziecka.

W tym samym okresie rozwiązano 8 rodzin zastępczych (7 spokrewnionych, 1 niezawodową). Powodem rozwiązania rodziny zastępczej było: choroba rodziny zastępczej, powrót dziecka do rodziców biologicznych – 4 przypadki, usamodzielnienie wychowanka – 2 przypadki, śmierć rodzica zastępczego – 1 przypadek.

Zgodnie z art. 42 ust. 1 ustawy osoby pełniące funkcję rodzin zastępczych:

- nie były pozbawione władzy rodzicielskiej, oraz władza rodzicielska nie była im ograniczona ani zawieszona,

- nie dotyczył ich obowiązków alimentacyjny,
- nie były ograniczone w zdolności do czynności prawnych,
- są zdolne do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co zostało potwierdzone zaświadczeniem lekarskim oraz opinią o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, wystawioną przez psychologa.

Ponadto w aktach znajdowały się zaświadczenia lekarskie, o których mowa w art. 42 ust. 1 pkt 5 lit. a ustawy.

Kandydaci posiadali opinię o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Zgodnie z art. 42 ust. 1 pkt 5 lit. b ustawy opinie były sporządzone przez psychologa, który posiadał co najmniej wykształcenie wyższe magisterskie na kierunku psychologia oraz 2 letnie doświadczenie zawodowe w poradnictwie rodzinnym. W celu dokonania opinii pracownik wykorzystywał metody badawcze jak: wywiad psychologiczny obserwację, badanie kwestionariuszem CUIDA., kwestionariuszem Marii Ziemskiej.

Analizie psychologicznej podlegała sytuacja rodzinna kandydata, zdrowotna, materialno – bytowa. Opinia wystawiana jest przez psychologa zatrudnionego w Centrum.

W przypadku 1 z rodzin psycholog ocenił predyspozycje kandydata jako niewystarczające do pełnienia funkcji rodziny zastępczej i wskazał na konieczność udziału w szkoleniu podnoszącym kompetencje rodzicielskie, udziału w psychoterapii oraz weryfikację pracy własnej po roku od momentu sporządzenia opinii.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej przeprowadzał analizę sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej, o której stanowi art. 42 ust. 7 ustawy.

W okresie objętym kontrolą organizator zgłosił do udziału w szkoleniu na rodzinę zastępczą niezawodową lub zawodową 5 kandydatów spośród których 2 kandydatów zostało skierowanych w trybie sądowym. Ponadto 1 z rodzin nie została skierowana na szkolenie dla rodzin zastępczych z uwagi na negatywną opinię psychologiczno-pedagogiczną.

Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka kierowani

byli do udziału w szkoleniu dla rodzin zastępczych prowadzonego przez ośrodki adopcyjne funkcjonujące w województwie.

Stosownie do art. 45 ustawy, na wniosek kandydata organizator rodzinnej pieczy zastępczej wydawał zaświadczenia kwalifikacyjne potwierdzające ukończenie szkolenia, spełnienie warunków z art. 42 ustawy oraz posiadanie predyspozycji i motywacji do sprawowania pieczy zastępczej.

Organizator stosownie do art. 21 ustawy z dnia 16.05.2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 152 ze zm.) weryfikował osoby tworzące rodziny zastępcze w rejestrze sprawców na tle seksualnym.

2. Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz ich finansowanie.

Centrum nie prowadzi szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz kandydatów na dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego.

Kandydaci na rodzinę zastępczą lub rodzinny dom dziecka byli kierowani do ośrodków adopcyjnych funkcjonujących na terenie województwa. Z prowadzonej dokumentacji wynika, że rodziny zastępcze brały udział w szkoleniach z zakresu problematyki opiekuńczo-wychowawczej.

W dokumentacji znajdowały się informacje o szkoleniach w zakresie zarządzania emocjami, uzależnień behawioralnych oraz kontroli rodzicielskiej w intencje, postępowania z dziećmi z zaburzeniami przywiązania, wspierania dziecka w budowaniu zdrowej samooceny, pracy z dzieckiem z FAS i ze spektrum FAS, zaburzeń psychicznych u dzieci, pedagogiki Montessori, rozwoju psychoruchowego. W szkoleniach brały udział również rodziny zastępcze spokrewnione.

Z prowadzonej dokumentacji wynika, że rodziny korzystały ze szkoleń oraz warsztatów realizowanych w ramach Projektu „Bliżej rodziny i dziecka- wsparcie rodzin przeżywających problemy opiekuńczo-wychowawcze oraz wsparcie pieczy zastępczej- II edycja”. W ramach ww. Projektu rodziny zastępcze uczestniczyły

w wyjeździe siedmiodniowym do miejscowości Łądek Zdrój, w którym uczestniczyło 36 osób tworzących rodziny zastępcze.

3. Organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności poprzez: grupy wsparcia, specjalistyczne poradnictwo, rodziny pomocowe, wolontariat.

W powiecie namysłowskim funkcjonuje punkt nieodpłatnej pomocy prawnej, w Centrum zatrudniony jest psycholog. Rodziny mają możliwość skorzystać z pomocy w Centrum Terapii i Psychoedukacji. Psycholog zatrudniona w Centrum na pół etatu, współpracowała m.in. z koordynatorem i innymi specjalistami jak np. seksuolog, który objął dodatkowym wsparciem rodzinę która wymagała pomocy w zakresie postępowania z dzieckiem z trudnościami (dzieci przejawiające negatywne zachowania seksualne w tej rodzinie są objęte pomocą psychologa).

Rodziny zastępcze kierowane są również do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Namysłowie.

W okresie objętym kontrolą funkcjonowały rodziny pomocowe, o których mowa w art. 73 ust. 1 ustawy.

W okresie objętym kontrolą, powiat namysłowski zawarł umowę zlecenie na pełnienie zadań rodziny pomocowej z rodziną zastępczą zawodową, w związku z koniecznością zabezpieczenia 2 dzieci, przebywających w rodzinie zastępczej, z uwagi na czasowe niesprawowanie opieki nad dziećmi przez rodzinę zastępczą z przyczyn losowych (choroba).

Podstawą umieszczenia dzieci w rodzinie pomocowej była umowa zawarta między Starostą Namysłowskim, a rodziną zastępczą pełniącą funkcję rodziny pomocowej, określającą obszary wymienione w art. 75 ust. 2 ustawy.

Zgodnie z art. 75 ust. 6 ustawy czas pobytu dzieci w rodzinie pomocowej nie przekroczył 2 miesięcy.

W okresie objętym kontrolą w powiecie namysłowskim nie wpłynął żaden wniosek od rodziny zastępczej o zatrudnienie osoby do pomocy o której mowa w art. 57 ust. 1a ustawy.

Rodziny zastępcze mają możliwość skorzystania z poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego, oferowanego przez psychologa zatrudnionego w Centrum.

W okresie objętym kontrolą nie zatrudniono wolontariuszy do współpracy z rodzinami zastępczymi z uwagi na brak potrzeb zgłaszanych ze strony rodzin.

4. Współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi

Centrum współpracuje z sądami, ośrodkami adopcyjnymi, instytucjami oświatowymi, ośrodkami pomocy społecznej, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, poradniami specjalistycznymi, organizacjami pozarządowymi. W aktach rodzin zastępczych znajdowała się korespondencja z ww. instytucjami dot. dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzin zastępczych oraz rodziców biologicznych dzieci.

Ze gromadzonej dokumentacji wynika, że Centrum informuje pisemnie ośrodek pomocy społecznej właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziców biologicznych dziecka, o fakcie umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej oraz ustala sytuację rodziców biologicznych, w szczególności pod kątem możliwości powrotu dziecka do środowiska biologicznego lub sytuacji w rodzinie w trakcie urlopowania dziecka.

Ponadto Centrum zaprasza przedstawiciela ośrodka pomocy społecznej na zespoły do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka. Centrum współpracuje z sądami rejonowymi w zakresie m. in. udostępniania dokumentacji dotyczącej rodziny zastępczej oraz zasadności pobytu w pieczy, a także z ośrodkiem adopcyjnym w zakresie dzieci z uregulowaną sytuacją prawną.

W wyniku analizy prowadzonej dokumentacji ustalono, że zgodnie z art. 47 ust. 7 ustawy Centrum współpracowało z sądem w zakresie przekazywania wniosków o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka celem uregulowania jego sytuacji prawnej. Wnioski zawierały opinie koordynatora oraz opis przebiegu kontaktów dziecka z rodziną biologiczną.

Dyrektor Centrum na podstawie art. 38 ust. 2 ustawy dochodził świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w przypadku, gdy od umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej upłynął rok.

Organizator przekazywał również opinie o których mowa w art. 139a ust. 1, 2, 4, 5, 6 ustawy.

5. Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej oraz dokonywanie oceny rodziny zastępczej oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka

Stosownie do art. 129 oraz art.130 ustawy organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonywał oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej. Ocena sytuacji dziecka dokonywana była w celu ustalenia aktualnej sytuacji rodzinnej, zdrowotnej, szkolnej dziecka, modyfikowania planu pomocy dziecku. Zawierała opis warunków bytowych dziecka, metod pracy rodziny z dzieckiem i rodziną, informację dot. ewentualnej konieczności zmiany formy opieki, możliwości wszczęcia procedur adopcyjnych oraz zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Z treści dokumentacji wynika, że przed dokonaniem oceny pracownik centrum pozyskiwał informacje na temat rodziców biologicznych dziecka z ośrodków pomocy społecznej właściwych wg miejsca zamieszkania, pozyskiwano informacje ze szkół dot. sposobu realizacji obowiązku szkolnego, informacji o funkcjonowaniu dziecka w przedszkolu.

Z dokumentacji prowadzonej w Centrum wynika, że oceny sytuacji dziecka dokonywano na posiedzeniach z udziałem: rodziny zastępczej, psychologa, koordynatora, zapraszano również rodziców biologicznych, z wyjątkiem rodziców pozbawionych władzy rodzicielskiej, a także przedstawicieli ośrodków pomocy społecznej.

Ustalono, że Centrum nie informuje o planowanym posiedzeniu przedstawicieli ośrodka adopcyjnego, co w szczególności w przypadku dzieci wobec których toczy się postępowanie o pozbawienie władzy rodzicielskiej lub zostali pozbawieni władzy, byłoby zasadne i mogłoby wpłynąć na przyśpieszenie procedur adopcyjnych. Powyższe działanie jest niezgodne z art. 130 ust. 1 pkt 5 ustawy.

Każdorazowo po dokonaniu oceny sporządzana jest informacja o całokształcie sytuacji osobistej dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej, w które znajdują się najważniejsze informacje dotyczące jak np. : szczepienia, kontakt z rodzicami, po czym informacja ta, wraz z oceną zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej wysyłana była do właściwego sądu.

Podczas kontroli stwierdzono, że stosownie do art. 131 ust. 1 ustawy oceny sytuacji dziecka w przypadku dziecka w wieku poniżej 3 lat przeprowadzano nie

rzadziej niż co 3 miesiące, w przypadku starszych dzieci oceny przeprowadzone były nie rzadziej, niż co 6 miesięcy.

Zgodnie z art. 132 ustawy organizator dokonywał oceny rodziny zastępczej pod względem predyspozycji i motywacji do pełnienia powierzonej im funkcji oraz jakości wykonywanej pracy.

Rodzina oceniana była przez koordynatora lub / i psychologa zatrudnionego w Centrum. Zawierała opis aktualnej sytuacji rodziny zastępczej, dzieci umieszczonych w rodzinie, trudności zgłaszane przez rodzinę, spostrzeżenie pracownika dokonującego oceny.

Oceni podlegały również warunki materialno-bytowe, mieszkaniowe, sytuacja zdrowotna rodziny zastępczej, sposób wypełniania funkcji rodziny zastępczej w zakresie: traktowania dziecka w sposób sprzyjający godności i wartości osobowej, zapewnienia dostępu do przysługujących świadczeń zdrowotnych, ubezpieczenia, możliwości kształcenia, wyrównywania braków rozwojowych i szkolnych, rozwoju uzdolnień i zainteresowań, zaspokajania potrzeb emocjonalnych dziecka, bytowych, rozwojowych, społecznych, religijnych, zapewnienie ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka.

Podczas dokonywania oceny rodzina zastępcza ma możliwość odniesienia się pisemnie w sprawie ewentualnych trudności lub jej oczekiwań.

Analiza przedstawionej dokumentacji wskazuje, że zgodnie z art. 134 ust. 1 ustawy organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonywał pierwszej oceny rodziny zastępczej nie później niż przed upływem roku od umieszczenia pierwszego dziecka w rodzinie zastępczej, a kolejna ocena była dokonywana po upływie roku od pierwszej oceny, a następne nie rzadziej niż co 3 lata.

W każdym z kontrolowanych przypadków oceny rodziny zastępczej sporządzone w okresie objętym kontrolą były pozytywne.

Powyższy dokument sporządzany jest przez koordynatorów, w niektórych przypadkach również we współpracy z psychologiem.

6. Przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy

Na podstawie art. 182 ust. 5 ustawy Dyrektor Centrum w dniu 22.03.2022 r. złożył zarządowi powiatu roczne sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum

Pomocy Rodzinie w Namysłowie z realizacji zadań powiatu w zakresie pieczy zastępczej za okres od 01.01.2021 r. do 31.12.2021 r.

Z opracowanego sprawozdania wynika ile rodzin zastępczych funkcjonowało w ww. okresie w powiecie, ile świadczeń przyznano rodzinom zastępczym, ile działań wykonano w całym roku, w związku z realizacją ustawy, ilość sporządzonych dokumentów określonych w ustawie wobec rodzin zastępczych. Sprawozdanie określa również liczbę dzieci umieszczanych w tym czasie w rodzinach zastępczych, oraz opuszczających rodzinną formę pieczy zastępczej, a także sytuację wychowanków przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz sposób organizowania wsparcia wychowankom usamodzielniającym się i tworzenia warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych, sposób finansowania pieczy zastępczej.

Zgodnie z zapisem art. 182 ust. 5 ustawy Dyrektor Centrum przedstawił zestawienie potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej, tj.:

- 1) utworzenie dwóch placówek opiekuńczo-wychowawczych;
- 2) utworzenie mieszkania chronionego;
- 3) wsparcie działań na rzecz rozwoju rodzicielstwa zastępczego na terenie powiatu namysłowskiego;
- 4) poradnictwo specjalistyczne dla rodzin zastępczych.

Na dzień kontroli w powiecie namysłowskim nie funkcjonowało żadne mieszkanie chronione. Z wyjaśnień Dyrektora centrum wynika, że powodem są problemy z dostępnością odpowiednich lokali, które mogłyby zostać przeznaczone dla usamodzielniających się wychowanków rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej. Jednocześnie wyjaśnia, że w celu umożliwienia usamodzielnienia się wychowankom, Gmina Namysłów podjęła uchwałę dającą wychowankom pierwszeństwo w ubieganiu się o lokal z zasobów gminy, po opuszczeniu przez nich pieczy zastępczą, zarówno rodzinną jak i instytucjonalną.

Ponadto stosownie do art. 76 ust. 4 pkt 15 ustawy Centrum przedstawia staroście i radzie powiatu coroczne sprawozdania z efektów pracy. Sprawozdanie zawiera opis zadań przypisanych organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej oraz sposób ich realizacji przez Centrum.

7. Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających

W dniu kontroli w pieczy zastępczej w powiecie namysłowskim przebywało 26 dzieci z uregulowaną sytuacją prawną. Stosownie do art. 76 ust. 4 pkt 16 ustawy dokumentacja 25 dzieci z uregulowaną sytuacją prawną została przekazana do ośrodka adopcyjnego w celu poszukiwania dla nich rodzin adopcyjnych. **Natomiast 1 z wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej nie został zgłoszony do ośrodka adopcyjnego w celu poszukiwania rodziny adopcyjnej. Dyrektor Centrum wyjaśnił, że chłopiec wobec którego nie wywiązano się z ww. obowiązku, przebywa u swojej siostry, która stanowi dla niego rodzinę zastępczą i z którą łączą chłopca mocne więzi, a siostra deklaruje chęć sprawowania pieczy nad dzieckiem do pełnoletności.**

W trakcie trwania kontroli Dyrektor Centrum przekazał kartę adopcyjną małoletniego do Ośrodka Adopcyjnego w Opolu, zaznaczając w dokumentacji, że widoczne są więzi łączące chłopca z siostrą.

W przypadku dzieci zgłoszonych do ośrodka adopcyjnego 2 zostało adoptowanych, 6 małoletnich zostało zakwalifikowanych do adopcji i postępowanie adopcyjne jest w toku, wobec 17 małoletnich ośrodek adopcyjny podjął decyzję o odstąpieniu od poszukiwania rodziny adopcyjnej i pozostawieniu małoletnich w dotychczasowej pieczy zastępczej biorąc pod uwagę poszanowanie praw i dobro małoletnich.

Ustalono, że Centrum sporządza opinie o których mowa w art. 139a ust. 1 pkt 1, 2, 3, 4 i 5 ustawy.

8. Zapewnienie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji

W okresie objętym kontrolą pracownicy nie odbywali żadnych szkoleń. Dokumentacja pracowników wskazuje jednak, że podnosili kwalifikacje w zakresie pracy z rodziną oraz dzieckiem w okresie poprzedzającym rok 2022. W aktach osobowych koordynatorów znajdowały się zaświadczenia i certyfikaty poświadczające ukończenie ww. szkoleń.

9. Kwalifikacje i zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej

W badanym okresie Centrum zatrudniało 4 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, w tym 1 z osób w okresie kontrolnym na mocy porozumienia zmieniła stanowisko na psychologa, 2 pracowników zatrudnionych jest w pełnym wymiarze czasu pracy, a 1 na 0,5 etatu.

Opieką koordynatorów objętych jest 58 rodzin zastępczych. Na pierwszy dzień kontroli koordynator zatrudniony na 0,5 etatu miał pod opieką 6 rodzin zastępczych, 1 z koordynatorów zatrudnionych na pełny etat miał pod opieką 15 rodzin, **natomiast 1 z koordynatorów współpracował z 18 rodzinami co jest niezgodne z zapisem art. 77 ust. 4 ustawy, zgodnie z którym koordynator nie może mieć pod opieką łącznie więcej niż 15 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka.**

Z wyjaśnień Dyrektora Centrum wynika, że rodziny w których przebywa osoba o której mowa w art. 37 ust. 2 zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wykonuje organizator rodzinnej pieczy zastępczej, w tym przypadku pracownik zatrudniony na stanowisku koordynatora, który nie został wyznaczony przez organizatora na koordynatora tejże rodziny, a jedynie wykonuje w stosunku do niej i pełnoletniego wychowanka zadania koordynatora.

Powyższe wyjaśnienia nie zasługują na uwzględnienie gdyż stosowane rozwiązanie skutkuje przekroczeniem limitu rodzin z którymi pracuje koordynator.

Co prawda, ustawa nie wskazuje, kto powinien faktycznie wykonywać zadania przypisane organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej, określone w art. 76 ust. 4 ustawy, nie określa wymagań w stosunku do osób zatrudnionych u organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, nie ulega jednak wątpliwości, że przepis odnosi się do pracowników innych niż koordynator rodzinnej pieczy zastępczej.

Zadaniowy czas pracy koordynatorów został wprowadzony regulaminem pracy, a więc w sposób przewidziany w art. 150 § 1 Kodeksu pracy z dnia 26 czerwca 1974 r. (Dz. U. z 2022. poz. 1510 ze zm.).

Dokumentacja dotycząca zatrudnienia koordynatorów nie wskazywała na zadaniowy czas pracy. Jedynie przed rozpoczęciem pracy tj. przed pierwszorazowym zatrudnieniem pracownicy podpisywali oświadczenia z których wynika, że zapoznali się m. in. z treścią regulaminu pracy.
Zgodnie z art. 140 k.p., pracodawca, po porozumieniu z pracownikiem, ustala

czas niezbędny do wykonania powierzonych zadań, uwzględniając wymiar czasu pracy wynikający z norm określonych w art. 129 k.p. Z kodeksu pracy nie wynika bezpośrednio konieczność ustanowienia zapisów o zadaniowym czasie pracy w umowie o pracę, ale ze względów praktycznych powinny się tam znaleźć. Szczególnie ma to odniesienie do opisanego zadań, których wykonania pracodawca ma prawo wymagać od pracownika w określonym czasie i wykonania których pracownik podejmuje się podpisując umowę. Brak takiego porozumienia nie powoduje nieskuteczności ustanowienia zadaniowego systemu czasu pracy, ale w razie sporu rodzi po stronie pracodawcy obowiązek wykazania, że powierzone pracownikowi zadania były możliwe do wykonania w granicach norm czasu pracy określonych w art. 129 k.p. (wyrok SN z 5.2.2008 r., II PK 148/07).

Zgodnie z wymogiem art. 78 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy koordynatorzy zatrudnieni w Centrum ukończyli studia wyższe na kierunku pedagogika oraz socjologia.

Zgodnie z art. 78 ust. 1 pkt 2-4 ustawy koordynatorzy nie są osobami pozbawionymi władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest im zawieszona ani ograniczona, nie posiadają obowiązku alimentacyjnego i nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe, co zostało potwierdzone poprzez złożenie przez nich odpowiednich oświadczeń. Każdy koordynator został również zweryfikowany w rejestrze sprawców na tle seksualnym.

Ustalono, że praca koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego, co jest zgodne z art. 79 ust. 3 ustawy.

Na podstawie skontrolowanej dokumentacji stwierdzono, że koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 2 ustawy przygotowywali plany pomocy dziecku. Plany sporządzane były we współpracy z rodziną zastępczą dziecka oraz asystentem rodziny. W przypadku gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny plan pomocy dziecku został opracowany we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną.

W planach pomocy dziecku zawierano: analizę sytuacji dziecka, dane o rodzicach biologicznych, rodzeństwie i rodzinie, informacje dot. edukacji i zainteresowań dziecka, stanu zdrowia, sytuacji bytowej, sytuacji rodziny zastępczej. Sporządzane plany zawierały działania krótko i długoterminowe w obszarach takich jak: wychowanie dziecka w poczuciu godności i wartości osobowej, zapewnieniu

dostępu do świadczeń zdrowotnych, zapewnieniu kształcenia, wyrównywania braków rozwojowych i szkolnych, rozwoju zainteresowań i uzdolnień, zaspokajania potrzeb emocjonalnych, bytowych, rozwojowych, społecznych, religijnych, zapewnienia ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka, umożliwienie kontaktu z rodzicami i innymi osobami bliskimi. Do każdego z ww. obszarów przypisane są planowane działania wraz z terminem realizacji oraz osobami odpowiedzialnymi za realizację działania. Plany są modyfikowane w ramach potrzeb i dostosowywane do aktualnej sytuacji dziecka.

Dokumenty prowadzone były wobec dziecka w sposób zindywidualizowany, w dokumentacji znajdowały się diagnozy psychofizyczne dziecka sporządzone przez psychologa w zakresie rozwoju dziecka, sporządzone na podstawie badania w miejscu zamieszkania rodziny.

Prowadzona dokumentacja wskazuje na respektowanie obowiązku wysłuchania dziecka w kwestii jego pobytu w rodzinie zastępczej zgodnie z art. 4a ustawy, który nakłada obowiązek wysłuchania dziecka przez podmioty realizujące zadania wynikające z ustawy, w szczególności dokonując oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz kwalifikując dziecko do przysposobienia, są obowiązane do wysłuchania dziecka, jeżeli jego wiek i stopień dojrzałości na to pozwalają, oraz stosownie do okoliczności uwzględniają jego zdanie. Czynność ta była odnotowywana w formie protokołu potwierdzającego wysłuchanie dziecka i zaprezentowanym stanowisku dziecka, lub informację o braku możliwości dokonania czynności z uwagi na wiek dziecka.

Stosownie do art. 76 ust. 3 pkt 7 ustawy koordynatorzy przedstawiali Dyrektorowi Centrum sprawozdania z efektów pracy, w których szczegółowo opisywali sposób realizacji zadań wynikających z art. 77 ust. 3 ustawy.

Z dokumentacji prowadzonej przez koordynatorów wynika, że monitorowali sytuację rodzin, udzielali pomocy w rozwiązywaniu zgłaszanych przez nich problemów. W celu dokonania oceny sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy koordynatorzy analizowali ich sytuację zdrowotną i szkolną, przeprowadzali rozmowy z dziećmi, dokonywali obserwacji dzieci, a także konsultowali się z osobami zorientowanymi w sytuacji dziecka.

Częstotliwość wizyt w rodzinach zastępczych uzależniona była od potrzeb rodzin, koordynatorzy spotykali się również z rodzinami w siedzibie Centrum oraz kontaktowali z rodzinami telefonicznie. Koordynatorzy informowali rodziny

o możliwości uzyskania bezpłatnej pomocy psychologicznej oraz prawnej, nawiązywali kontakt z pracownikiem socjalnym lub asystentem rodziny współpracującym z rodziną biologiczną, ustalali bieżącą sytuację rodziny, monitorowali utrzymywanie kontaktów rodziców z dzieckiem.

Koordynatorzy monitorowali sytuację zdrowotną dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej, sugerowali oraz wskazywali rodzicom zastępczym podejmowanie właściwych działań w szczególności w sytuacjach kiedy zauważyli coś niepokojącego.

Zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 3, 4 i 6 ustawy koordynatorzy udzielali pomocy rodzinom zastępczym w nawiązaniu wzajemnego kontaktu poprzez organizację spotkań w formie wyjazdów integracyjnych, pikników rodzinnych, spotkań świątecznych.

Zapewniali im dostęp do specjalistycznej pomocy dla dzieci, kierując rodziny do psychologa zatrudnionego w Centrum oraz innych specjalistów. Zapewniali pełnoletnim wychowankom wsparcie w formie rozmów i poradnictwa zgodnie z potrzebami, monitorowali kontynuowanie przez nich nauki.

Koordynatorzy wspierali rodziny zastępcze w realizacji przez nich zadań wynikających z pieczy zastępczej, uczestniczyli w spotkaniach dzieci z rodzicami biologicznymi, prowadzili indywidualne rozmowy z rodzicami oraz dziećmi w miejscu ich zamieszkania na tematy związane z trudnościami wychowawczymi, prezentowali prawidłowe postawy rodzicielskie, szukali rozwiązań wskazując metody wychowawcze wobec dziecka, monitorowali kontakty dzieci z rodzicami biologicznymi. W okresie pandemii pracownicy wspierali rodziny w zakresie trudności wynikających z zaistniałej sytuacji, pomagali w pozyskaniu sprzętu dla dzieci w celu kontynuowania nauki zdalnej w ramach Projektu „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19” realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020.

IX. Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych uchybień lub nieprawidłowości oraz wskazanie osób odpowiedzialnych za ich powstanie

W trakcie kontroli stwierdzono, że niewłaściwie podejmowane działania przez Centrum mają charakter nieprawidłowości z uwagi na ich znaczący wpływ na realizację zadań w kontrolowanym zakresie.

W trakcie kontroli stwierdzono **uchybie** polegające na niewłaściwym formułowaniu podstawy prawnej w decyzjach przyznających pomoc na kontynuowanie nauki, co stanowi naruszenie art. 6, 8 § 1, 9 oraz 107 § 1 pkt 4 k.p.a.

W trakcie kontroli stwierdzono następujące **nieprawidłowości**:

- 1) funkcjonowanie placówki opiekuńczo-wychowawczej do 21 kwietnia 2022 r. bez zezwolenia Wojewody co jest niezgodne z art. 106 ust. 1 ustawy;
- 2) w przypadku 1 dziecka na 26 z uregulowaną sytuacją prawną, Centrum nie zgłosiło dokumentacji do ośrodka adopcyjnego w celu poszukiwania rodziny adopcyjnej, co stanowi naruszenie art. 76 ust. 4 pkt 16 ustawy;
- 3) niezapraszanie na zespół ds. oceny sytuacji dziecka przedstawicieli ośrodka adopcyjnego, co jest niezgodne z art. 130 ust. 1 pkt 5 ustawy;
- 4) dokumentacja koordynatorów nie wskazuje na zatrudnienie w ramach zadaniowego czasu pracy, co stanowi naruszenie art. 79 ust. 2 ustawy;
- 5) przekroczenie limitu rodzin objętych wsparciem opieką w przypadku 1 koordynatora co jest niezgodne z art. 77 ust. 4 ustawy.

Przyczyną stwierdzonych nieprawidłowości i uchybień była niewystarczająca znajomość prawa lub błędne interpretowanie przepisów oraz niewystarczający nadzór kierownictwa nad realizowanymi zadaniami.

Niewłaściwe powoływanie w podstawie prawnej decyzji przepisów warunkujących przyznanie świadczenia stanowi uchybienie, ponieważ jest to wada natury formalnej, która nie skutkuje negatywnymi konsekwencjami dla strony postępowania.

Funkcjonowanie placówki opiekuńczo-wychowawczej bez zezwolenia Wojewody stanowi naruszenie art. 106 ust. 1 ustawy.

Niezgłoszenie dzieci z uregulowaną sytuacją prawną do ośrodka adopcyjnego skutkuje niemożnością wszczęcia przez ośrodek adopcyjny procedury poszukiwania dla dzieci rodziny adopcyjnej, a co za tym idzie konieczność przebywania dłużej niż jest to konieczne w pieczy zastępczej.

Niezapraszanie przedstawicieli ośrodka adopcyjnego na zespoły ds. oceny sytuacji dziecka może przyczynić się do przedłużenia postępowań adopcyjnych.

Niezatrudnianie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w ramach zadaniowego czasu pracy skutkuje niemożnością pracy z rodziną poza godzinami wynikającymi z umowy o pracę w godzinach od 7 do 15.

Przekroczenie limitu rodzin z którymi jednocześnie współpracuje koordynator rodzinnej pieczy zastępczej może skutkować niewystarczającą ilością czasu przeznaczanego dla rodzin zastępczych a w konsekwencji brakiem efektów współpracy koordynatora z rodziną zastępczą.

Za powstałe nieprawidłowości oraz uchybienia odpowiedzialność ponosi Dyrektor Centrum w zakresie braku nadzoru nad realizacją zadań przez pracowników Centrum.

X. Uwagi i wnioski

W wyniku kontroli stwierdzono, że:

- 1) zadania powiatu namysłowskiego w zakresie pieczy zastępczej Starosta Namysłowski wykonuje za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Namysłowie, zgodnie z art. 76 ust. 1 ustawy,
- 2) Centrum jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej realizowało zadania powiatu określone w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 3) Powiat namysłowski zapewnia pieczę zastępczą zarówno w rodzinach zastępczych jak i placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- 4) Zezwolenie Wojewody na prowadzenie Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Dom Dziecka „Szansa” w Namysłowie została wydane w dniu 7.04.2022 r. oraz weszło w życie z dniem uprawomocnienia się tj. 21.04.2022 r., co wskazuje na funkcjonowanie placówki do 21 kwietnia bez zezwolenia Wojewody co jest niezgodne z art. 106 ust. 1 ustawy.
- 5) Centrum posiada i realizuje 3 – letni programu rozwoju pieczy zastępczej stosownie do art. 180 pkt 1 ustawy. Założenia programu są adekwatne do zdiagnozowanych potrzeb w zakresie rodzin zastępczych,
- 6) koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnieni w Centrum posiadają kwalifikacje określone w art. 78 ust.1 ustawy,
- 7) koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej są zatrudnieni w ramach stosunku pracy w systemie zadaniowego czasu pracy zgodnie z art. 79 ust. 2 ustawy, niemniej w trakcie kontroli stwierdzono, że w brak jest zapisów wskazujących na zatrudnienie w systemie zadaniowym;
- 8) wszystkie rodziny zastępcze funkcjonujące w powiecie objęte są wsparciem koordynatorów;

- 9) w przypadku 1 koordynatora została przekroczona liczba podopiecznych o której mowa w art. 77 ust. 4 ustawy,
- 10) powiat namysłowski finansował świadczenia pieniężne dotyczące dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu, zgodnie z art. 180 pkt 13 lit. a,
- 11) powiat namysłowski organizował wsparcie osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze przez wspieranie procesu usamodzielnienia oraz udzielanie świadczeń, stosownie do art. 180 pkt 3 ustawy,
- 12) Centrum sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazuje je właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, z zachowaniem terminów określonych w Rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 czerwca 2019 r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, stosownie do art. 180 pkt 14 ustawy,
- 13) Centrum prowadzi nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej i prowadzenia rodzinnego domu dziecka, kwalifikuje osoby kandydujące do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, stosownie do art. 76 ust. 4 pkt 1 i 2 ustawy;
- 14) Organizator przeprowadza analizę, o której mowa w art. 42 ust. 7 ustawy;
- 15) Centrum dokonuje ocen okresowej sytuacji dziecka oraz ocen rodziny zastępczej na podstawie art. 128, 129 oraz 134 ustawy;
- 16) na zespoły do spraw ocen sytuacji dziecka nie byli zapraszani przedstawiciele ośrodków adopcyjnych co jest niezgodne z art. 130 ust. 1 pkt 5 ustawy;
- 17) Dyrektor Centrum zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 15 przedstawił staroście i radzie powiatu roczne sprawozdanie z efektów pracy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz przedstawił zestawienie potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej;

- 18) Centrum zapewnia koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkolenia mające na celu podnoszenie ich kwalifikacji, stosownie do art. 76 ust. 1 pkt 14a ustawy;
- 19) praca koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej nie jest łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego, co jest zgodne z art. 79 ust. 3 ustawy;
- 20) organizator rodzinnej pieczy zastępczej zgłasza zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 16 ustawy do ośrodków adopcyjnych informacje o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających. Niemniej w przypadku 1 wychowanka na 26 dzieci z uregulowaną sytuacją prawną, organizator dopełnił tego obowiązku dopiero w trakcie kontroli.

XI. Zalecenia pokontrolne.

Z uwagi na stwierdzone nieprawidłowości i uchybienie, stosownie do art. 197d ust. 1 ustawy,

zalecam:

- 1) dokładne powoływanie podstawy prawnej w decyzjach administracyjnych, tj. ze wskazaniem mających zastosowanie w sprawie przepisów zarówno prawa formalnego, jak i materialnego (jeżeli przepis, który stanowi podstawę prawną decyzji jest podzielony na wewnętrzne jednostki redakcyjne – ustępy, punkty lub paragrafy albo innego rodzaju jednostki redakcyjne- to konieczne jest wskazanie w decyzji odpowiedniej jednostki redakcyjnej tego przepisu) oraz z powołaniem źródeł ich publikacji,**
- 2) bezzwłoczne przekazywanie informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną do ośrodka adopcyjnego w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 16 ustawy,**
- 3) zatrudnianie w Centrum koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w ramach zadaniowego czasu pracy stosownie do art. 79 ust. 2 ustawy oraz zawieranie w dokumentacji informacji wskazującej na porozumienie lub ustalenie z pracownikiem w zakresie czasu niezbędnego do wykonania powierzonych zadań, uwzględniając wymiar czasu pracy wynikający z norm określonych w art. 129 k.p.;**
- 4) zapraszanie na zespół ds. oceny sytuacji dziecka przedstawicieli ośrodka adopcyjnego, zgodnie z art. 130 ust.1 pkt 5 ustawy;**

5) odejmowanie skutecznych działań mających na celu przestrzeganie limitów środowisk zastępczych przypadających na jednego koordynatora.

Pouczenie

Stosownie do § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli, zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym: wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w myśl którego kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia. Umotywowane zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do Wojewody Opolskiego.

Ponadto na podstawie art. 186 ust. 1 pkt 3a ustawy, proszę o przesłanie informacji o sposobie realizacji zaleceń pokontrolnych w terminie 30 dni od daty otrzymania wystąpienia pokontrolnego do Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu.

Z up. Wojewody Opolskiego

Mieczysław Wojtaszek

Dyrektor

Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej

Inspektor Wojewódzki

Daria Grabowska

Starszy Inspektor Wojewódzki

Anna Namysło

Inspektor Wojewódzki

Joanna Antosz